

Onderwerp: Beheercomité 15

Datum: 16/05/2024

Deelnemers:

- Gemeente Zwijndrecht
- Zwijndrecht Gezond
- Lantis
- Departement Omgeving
- Common Ground
- OVAM (niet aanwezig bij bespreking punt 3)
- VMM
- Natuurpunt
- Preventiemedewerkers
- ERM/3M (agendapunt 2)

Beheercomité 15

Agendapunt	Vorbereiding
1. Adviezen Beheercomité	CGR
2. Actie 27 tem 31: a) BSP zone b) Masterplan en timing	3M/ERM
3. Varia: a. Actie 19: Remediëringsplan Oosterweelwerf	Lantis

1. Adviezen Beheercomité

We bekijken waar er vooruitgang is geboekt in de adviezen van het Beheercomité en welke acties vereist zijn.

- **Afvoerroute zone 1A:** Het openbaar onderzoek is afgelopen. Natuurpunt, Zwijndrecht Gezond en Grondrecht hebben bezwaren ingediend. Deze bezwaren worden ingediend als randvoorwaarden. Momenteel is er geen verdere opvolging vereist vanuit het Beheercomité.
- **PFAS-verontreiniging Schelde:** Dit advies wordt volgende zitting besproken wegens tijdsgebrek.

- **Bestemming verontreinigde gronden:** Er wordt aan 3M gevraagd of er al stappen zijn ondernomen naar de bestemming van de verontreinigde gronden. Nu het bodemsaneringsproject (BSP) er is, kent 3M de volumes en kunnen ze in gesprek gaan met de sector.

2. Actie 27 tem 31: Bodemonderzoeken

Op vraag van het Beheercomité geeft de 3M/ERM een toelichting over het ingediende BSP. Het gaat over percelen met zowel een woonfunctie als recreatiedoeleinden. Het doel van de sanering is om het risico voor de menselijke gezondheid tegen te gaan, een zogenaamde risico gebaseerde sanering.

ERM heeft geen zicht in welke percelen er kippen of moestuinen aanwezig zijn. Daarom heeft ERM een inschatting gemaakt van de hoeveelheid tuinen waar kippen en/of een moestuin aanwezig zijn op basis van luchtfoto's, de exacte gegevens voor zone 1A en de bevraging in kader van de voorzorgsmaatregelen. Op deze bevraging kwam heel wat respons en kon er een goede inschatting gemaakt worden. Wel kon ERM niet inschatten, op basis van die gegevens, hoe groot de moestuinen zijn. Hiervoor is een inschatting gemaakt op basis van de regel van drie. Vanuit dit onderzoek moeten er 580 percelen gesaneerd worden.

Er worden vier varianten voor percelen met woonfunctie voorgesteld om het humane risico weg te nemen:

- Plaatsen van plantenbakken gevuld met schone grond ter vervanging van/bovenop bestaande moestuin in volle grond
- Toedienen en opmengen absorbers onder aanwezige grond ter hoogte van bestaande moestuin/serre/kippenrein
- Afgraven van de grond van de moestuin / serre en kippenren tot maximaal 70 cm en aanvullen met kwaliteitsvolle grond
- Gebruiksbeperking voor het eten van eieren van kippen uit eigen tuin en het aanleggen of gebruiken van een moestuin in de volle grond, in combinatie met aanleg van gemeenschappelijke volksmoestuinen op schone, gesaneerde grond voor een oppervlakte van 3,5 ha

De voor- en nadelen van de vier varianten werden opgelijst op de slides. Vanuit de MCA-analyse kiest ERM, als onafhankelijke bodemsaneringsdeskundige, voor variant C als variant die het best scoort: het afgraven van grond van de moestuin/serre en kippenren. Men voorziet geen herstelling van het kippenren, omdat bioaccumulatie nog steeds mogelijk is bij een lage concentratie. Er werden stalen genomen uit de moestuinen in Zwijndrecht. De resultaten blijken onder de richtwaarden te zitten, maar men stelt toch nog een te hoog PFAS gehalte in de eieren vast. Daarom is het herstel van een kippenren niet in het bodemsaneringsproject opgenomen.

In recreatieve gebieden heeft ERM percelen geselecteerd die een recreatieve functie hebben met focus op kinderen. Om het humaan-toxisch risico tot een minimum te beperken stelt men drie varianten voor:

- Leeflaag sanering 30 cm
- Leeflaag sanering 70 cm
- Ontgraving tot richtwaarden (1,5 m)

De MCA-analyse toont aan dat variant 1 het beste scoort, deze variant is dan ook weerhouden in het BSP. Het verharden van terreinen na de sanering (bv. aanleg van kunstgras) is niet mogelijk in kader van het BSP omdat Aanleg van een verharding niet functioneel is in functie van de bodemsanering.

Er komen enkele vragen vanuit de leden van het Beheercomité:

- Het is moeilijk om de boodschap rond het kippenren te communiceren, want in de rest van Vlaanderen kampen we met een gelijkaardig probleem maar mogen burgers wel kippen houden. Hoe gaan we daarmee om?
 - o 3M/ERM: We moeten duidelijk aangeven dat het omwille van te hoge concentraties in eieren niet mogelijk is om een kippenren te installeren. We moeten consequent zijn met onze boodschap.
- Hoe maken we bij scenario C een onderscheid tussen wat gesaneerd en niet gesaneerd is?
 - o ERM/3M: Het gaat hier om een fysieke afscheiding in de grond die voor iedereen acceptabel is.
- Het volledig afgraven zal voor gigantische hoeveelheden grond zorgen, wat doen we hiermee?
 - o ERM/3M: We voeren de grond meteen af in containers. Er wordt opnieuw een TOP voorzien.
- Hoe duid je aan welke percelen in aanmerking komen?

- ERM/3M: Elke tuin waar er gesaneerd wordt, ontvangt een post-interventiedossier dat aan de eigenaar wordt bezorgd. De rapporten komen terecht bij OVAM.
- Waarom werd het keuzemenu tussen de vier varianten in het BSP niet weerhouden?
 - 3M/ERM: Het is moeilijk om de mensen à la carte te laten kiezen. Vanuit de MCA-analyse wegen we de varianten af ten opzichte van elkaar. Zo bepalen we welke variant wenselijk is vanuit verschillende criteria.
- Hoe gaan we om met toekomstige generaties? Deze mensen kunnen geen keuze maken over welk deel van hun tuin al dan niet gesaneerd zal worden.
 - 3M/ERM: Mensen hebben nu de mogelijkheid om te saneren. Dit is een éénmalig project waarbij we hebben gekozen voor redelijke oplossing die het humaan-toxisch risico wegneemt. Het bodemsaneringsproject blijft een risico-gebaseerd project.
- Wat met mensen die geen moestuin hebben?
 - 3M/ERM: Mensen die geen moestuin hebben op dit moment maar wel één willen plaatsen in de toekomst, kunnen hierop ook beroep doen.
- Hoeveel tijd krijgen mensen om een beslissing te nemen?
 - 3M/ERM: We starten eerst met een inventarisatie van waar de tuinen liggen. Nadien bekijken we wat we samen kunnen doen en vervolgens plannen we alles in.
- In tuinen Fortlaan worden bijkomende metingen uitgevoerd, waarom?
 - 3M/ERM: We behandelen hier enkel de tuinen van burgers die geïnteresseerd zijn. Daar waar gesaneerd gaat worden nemen we een staal om zicht te krijgen op wat nodig is. We bekijken zo tot op welke diepte de vervuiling is doorgedrongen. Iedereen met een moestuin in deze zone krijgt een boring. Vervolgens kunnen mensen nog altijd beslissen om niet te saneren. Gronden die waardes onder de saneringsgrens bevatten, worden niet gesaneerd.
- Waarom is de gedeeltelijke sanering niet verplicht en in zone 1A wel?
 - 3M/ERM: De concentraties in zone 1A zijn beduidend hoger dus vandaar dat ook heel de tuin gesaneerd wordt in zone 1A. Ook hier gaan we dit communiceren als een verplichting tot sanering.
- Als de burgers ervoor kiezen om geen moestuin te nemen, dan moet de tuin toch niet gesaneerd worden?
 - 3M/ERM: Dan moet dit inderdaad niet
- Wanneer is er meer duidelijkheid over de volgende stappen?
 - 3M/ERM: De focus ligt op de start van zone 1A. Vervolgens willen we inzicht krijgen in het werk in zone 1A en B om dit ook te kunnen opsplitsen in verschillende fases.
- Waarom moet het terrein van de KSA volledig afgegraven worden? Niet alles is een speelzone dus dit brengt minder gevaar met zich mee.
 - 3M/ERM: Om het risico te vermijden in de toekomst kiezen we ervoor om heel de zone te saneren.
- Er werd hier al over gecommuniceerd naar de sportclub over de mogelijkheid tot het verkrijgen van kunstgras. Waarom kan er geen kunstgras meer voorzien worden bij de heraanleg?
 - 3M/ERM: Kunstgras (verharding) kan niet vergund worden via een bodemsaneringsproject aangezien dit in dit geval niet functioneel is voor de sanering. In dit BSP is dit dus geen optie.
 - Gemeente Zwijndrecht: Het is onduidelijk hoe we dit verwoorden naar de voetbalclub. Het is onduidelijk wat het plan op lange termijn is. De voetbalclub heeft heel wat kosten voor het bewateren van hun terreinen gezien de vervuiling van het grondwater. Het moet toch mogelijk zijn om naar een mensgerichte oplossing te zoeken binnen het bodemsaneringsproject.
- Waarom is kinderverblijf 'De Krinkel' niet mee opgenomen in de recreatieve gebieden van het BSP? Hier is op dit moment veel verharding, maar men kijkt naar een onthardingsproject.
 - 3M/ERM: Momenteel wordt er enkel gekeken naar de onverharde delen. Verharding werd niet mee opgenomen in het bodemsaneringsproject. Wel is het een mogelijkheid om zoals in zone 1A de mogelijkheid te bieden om te saneren indien men wil ontharden.

Vervolgens wordt het masterplan en de timing ervan toegelicht van het andere bodemsaneringsproject dat in de pipeline zit. Het multidisciplinair team landbouw is men momenteel onderzoek aan het voeren naar mogelijke saneringstechnieken voor landbouwgebied en is men ook in contact met testproject in Duitsland. Het multidisciplinair team natuur worden experts samen geplaatst voor het vormen van een visie over de sanering in de natuurgebieden en de kost/winst voor natuurgebied.

Er komen enkele vragen vanuit de leden van het Beheercomité:

- Wat zijn de kritische succesfactoren voor de timing van de saneringsprojecten?

- 3M/ERM: De inventarisatie is een kritische succesfactor. De afvoerroute inzichtelijk maken is cruciaal en vergt tijd. Men moet een idee krijgen van het aantal transporten nodig voor de afvoer en aanvoer van de gronden. We zien bij zone 1A dat dit een moeilijke puzzel is.
- OVAM: De opname van hinderpercelen werd niet grondig genoeg doorgesproken met de betrokken eigenaars en gebruikers. Wij krijgen signalen dat er personen niet op de hoogte waren van de werfzones voorgesteld in het BSP. Dit moet op korte termijn uitgeklaard worden. Een beroep op het BSP zijn schorsend.
- 3M/ERM: We hebben contact opgenomen, maar gezien de korte termijn hebben we hier geen concreet antwoord op mogen ontvangen. Indien we geen onderling akkoord hebben, gingen we ervan uit dat we via een andere procedure nog een nieuwe oplossing gaan zoeken.
- OVAM: We zien dit toch graag uitgeklaard op korte termijn. We bezorgen de contactgegevens.
- In welk saneringsprojecten worden de bermen van Lantis (ter hoogte van de Neerstraat) behandeld?
 - 3M/ERM: Dit wordt volgende week bekeken.
- Is er al duidelijkheid over de bestemming van de vervuilde gronden na afgraving?
 - 3M/ERM: Er vinden momenteel onderzoek plaats om grondwas te testen op grote schaal. Zo zou men propere en vuile grond kunnen scheiden. De gewassen grond kan dan gerecupereerd worden.
- Gaan we direct voor een totale sanering van de Palingbeek?
 - 3M/ERM: De aanpak blijft nog steeds hetzelfde. Allereerst wordt het slib in samenspraak met de waterloopbeheerder aangepakt. Er wordt een werkplan uitgewerkt, samen met DEME. Men opteert voor twee BSP's en men vraagt daarvoor nog input van het multidisciplinaire team natuur om tot een gepast plan van aanpak te komen.
- Wat is de stand van zaken van het onderzoek naar de nieuwe padenstructuur en de waterhuishouding in zone 1A?
 - 3M geeft aan dat dit op dit moment geen prioriteit is.
 - Er wordt aangegeven dat dit wel belangrijk is omdat dit invloed heeft op de keuze dat de bewoners van zone 1A moeten maken in de herinrichting van hun tuin. Ook het plaatsen van nieuwe paden vergt gesprekken met eigenaars die dringend opgestart moeten worden.
- Is er een tussenvorm mogelijk tussen het goedkeuren en niet-goedkeuren van het BSP?
 - OVAM: Dit is niet mogelijk.
- Wat gebeurt er als het BSP niet goedgekeurd wordt?
 - OVAM: Wij leggen een nieuw termijn voor aangepast BSP op en geven hierbij richting over de aspecten van het BSP die rechtgezet moeten worden.
- Welke mogelijkheden tot bijsturing heeft OVAM nog indien het BSP goedgekeurd wordt?
 - OVAM: De sanering moet uitgewerkt worden binnen de randvoorwaarden van het BSP. OVAM legt bij de goedkeuring eventuele randvoorwaarden op. Dit kan bijvoorbeeld zijn zoals in zone 1A de multidisciplinaire teams moeten samenkomen.
- Kunnen we het BSP opnieuw opentrekken naar een keuzemenu van varianten?
 - OVAM: Dit kan niet omdat dit niet werd voorgesteld in het BSP. De MCA-analyse is een systeem om de varianten te kunnen afwegen en dit zorgt voor een objectivering van de keuze van de onafhankelijke bodemsaneringsdeskundige.

Vanuit de leden van het Beheercomité komen enkele bemerkingsen:

- De menselijke kant kan van het saneringsproject is niet aanwezig. De redenering wordt enkel gemaakt vanuit het perspectief van de sanering van de grond. Herstel volgens de noden van de mens zou een evidentie moeten zijn.
- Naast De Krinkel is ook de Poldertuin niet aangeduid als recreatiegebied in dit BSP. Er moet een bijkomende screening gebeuren of al de recreatiegebieden zijn opgenomen. Dit moet opgenomen worden in een volgend bodemsaneringsproject.

3. Varia

a. Actie 19: Remedieringsplan Oosterweelwerf

Lantis geeft een korte terugkoppeling over de stand van zaken van het remedieringsplan. Dit plan werd opgemaakt in kader van de PV opgemaakt door handhaving. De verschillende zones betrokken in het PV van de ingetrokken technische verslagen worden toegelicht op het Beheercomité en zijn te vinden in de bijgevoegde slides:

- Voor Knooppunt Antwerpen West voldoen de zones aan Waarde Vrij Gebruik
- Voor Scheldedijk/Westberm voldoet een deel na herbemonstering aan Waarde Vrij Gebruik. Het saldo boven Waarde Vrij Gebruik werd ontgraven en afgevoerd voor reiniging
- Voor Knooppunt Sint Anna is voor drie zones het saldo boven Waarde Vrij Gebruik. Er worden drie pistes onderzocht: 1) Grondstofverklaring, 2) Saneringsberging en 3) Stortplaats

Er komende enkele vragen vanuit het Beheercomité:

- Wat is de basis voor de grondstofverklaring?
 - o Er zijn nieuwe boringen voor grondmonsters en labo-onderzoeken uitgevoerd om de kwaliteit van de grond te bepalen.
- De bermen langs de Neerstraat zijn geen onderdeel van deze zones? Wat gebeurt er hier mee?
 - o Lantis: Dit is geen onderdeel van het PV. De gronden werden hier toegepast conform de geldende Vlarebo regelgeving. Het is aan 3M/ERM om te bepalen wat hiermee eventueel nog moet gebeuren. Dit zal meegenomen in één van de BSP.
- De gronden toegepast op de Oosterweelwerf hebben een verschillende vervuilingsgraad en zijn verspreid over de Oosterweelwerf. Het zou interessant zijn om een overzichtsplan (waar welke grond ligt) te hebben naar communicatie en toekomstig beheer toe.
 - o Lantis: Aan de as-built wordt gewerkt. In kader van beheeroverdracht voorzien wij zeker en vast een plan voor toekomstig beheer.
- Wat is de status van de bermen aan de natuurgebieden (Vlietbos en Rot)?
 - o Er wordt verder bekeken wanneer de werken hier kunnen starten. Vanuit 3M is zeer recent de boodschap gekomen dat ze hier geen voorafgaandelijke saneringswerken wensen uit te voeren.
- Hoe wordt er hierover gecommuniceerd? De gemeente Zwijndrecht krijgt hier soms vragen over?
 - o Lantis: Momenteel zal dit gepubliceerd worden via het verslag van het Beheercomité. Echter zijn de slides niet super leesbaar. Wanneer we de laatste aspecten uitgeklaard hebben, voorzien we ook een uitgeschreven tekst voor communicatie.
- Is de informatie van de metingen doorgegeven aan de PFAS-verkenner? Dan kan daar op dit moment al gelezen worden waar welke gronden liggen?
 - o Lantis: Dit is doorgegeven. Alle beschikbare informatie en onderzoeken zijn overgemaakt. Lantis kijkt na of dit effectief al op de PFAS-verkenner staat.